ئەدەب خۆی جوانییە.. بەختیار محەمەد

گرنگ نییە چەند کتێبت هەیە، گرنگ ئەوەیە چ دەنووسی و چۆن دەنووسی (لە ڕاستیدا لە دنیای نووسینیشدا وەك زۆر شتی دیکە، چەندایەتی و چۆنایەتی بەیەکەوە گرنگن). نووسین هزرە و شێوازە (شێوازی دەربڕین و گوتن). نووسین واتایە بە زمانێکی کاریگەری ڕاست و دروست (ڕاست و دروست لە ڕووی بنەمای ڕێزمانەوە). ئیستاتیکای نووسین (ئەدەب و شیعر) لە شێوازی دەربڕین و گێڕانەوە (گوتن) دایە؛ بەڵام لە پشت ئیستاتیکادا هەمیشە ئەوە واتایە، کە قسە دەکا. واتا زمانی هەیە: زمانی گوتن و زمانی نووسین. ڕاستییەکەی هەم واتا دەتوانێ زمان جوان بکا، هەم زمانیش (شێوازیش) دەتوانێ واتا کاریگەر بکا. ئێمە ناتوانین واتا ببینین، ئەگەر زمان نەبینین (واتە زمان نەخوێنینەوە). وەزیفەی زمان هەم گەیاندنە (گەیاندنی دەلالەت و واتا)، هەم ئیستاتیکایە (بەخشینی چێژی جوانی وشە و دەربڕین). ئەم حاڵەتانە وەزیفەی هەموو جۆرە نووسینێکە و لە هەموو جۆرە نووسینێکدا بەرجەستە دەبن؛ بە تایبەتی لە ئەدەب و شیعردا. هیچ ئەدەبێك نییە لە دەرەوەی ئیستاتیکادا؛ ئەگەر ئیستاتیکا لە ئەدەب دابماڵی، ئەوا ئەدەبیش لە ئەدەب دەکەوێ.

ئێمە هیچ ئەدەب و هیچ نووسینێك ناخوێنینەوە، ئەگەر چێژمان پێ نەبەخشێ (پاشانیش کەڵك و سوودی مەعریفی). هەندێك جار ئیستاتیکا (چێژی ئیستاتیکی) لە ئەدەبدا بە پێش زەرورەتی سوود و کەڵك دەکەوێ و ئێمە تەنها بۆ چێژ و بە پاڵنەری چێژ دەقێکی ئەدەبی دەخوێنینەوە. لێرەوە هەندێك جار ڕەگەزی ئیستاتیکا لە ئەدەبدا وەپێش ڕەگەزی واتای مەعریفی دەکەوێ؛ یان با بڵێین ئەم ڕەگەزە لە ناو چێژی ڕەگەزی ئیستاتیکادا خۆی دەشارێتەوە و خوێنەر بە ڕوونی نایبینێ و زۆر بایەخی پێ نادا. ڕاستییەکەی لە پشت هەموو وشەیەکی جواندا، خەیاڵ و فیکرێکی جوانیش هەیە. لێرەوە واتای جوان، ڕۆحی هەموو دەقیکی جوانە.

بەختیار محەمەد